

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 521 din 27.09.2023

Dosar nr.: 288/2023

Petiția nr.: 3430/08.05.2023

Petent:

Reclamat: BRD - Groupe Societe Generale S.A.

Obiect: Petentul reclamă o posibilă faptă de discriminare ca urmare a neprelungirii contractului DAC (descoperire de cont autorizată) pe criteriul limitei de vârstă.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul procedural ales al petentului

Numele, domiciliul ales și sediul părții reclamate

1. BRD - Groupe Societe Generale S.A., cu sediul în mun. București, b-dul Ion Mihalache nr. 1-7, turn BRD, e-mail: solicitari.autoritati@brd.ro

Procedura de citare

2. Având în vedere prevederile art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (republicată), Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, prin intermediul adreselor nr. **3430/23.05.2023**, respectiv nr. **3940/23.05.2023**, a citat părțile pentru data de 27.06.2023.

3. Procedura de citare a fost legal și complet realizată.

4. Prin adresa nr. 4892/30.06.2023, a fost comunicată petentului o copie a punctului de vedere formulat de către partea reclamată, înregistrat cu un nr. 4548/19.06.2023. Totodată, petentul a fost informat de posibilitatea de a formula concluzii scrise, în termen de 15 zile de la primirea prezenței adrese.

5. Procedură legal îndeplinită.

Sușinerile părților

Sușinerile petentului

6. Petentul reclamă o posibilă faptă de discriminare pe criteriul de vârstă ca urmare a răspunsului părții reclamante care l-a informat că nu i se mai prelungește contractul DAC (descoperire de cont autorizată) după reevaluarea bonității sale (copie anexată).

7. Petentul susține că a răspuns băncii că bonitatea sa nu poate fi pusă la îndoială, având în vedere numărul de conturi, sumele disponibile și numărul de operațiuni efectuate lunar.

8. Prin urmare, petentul menționează că a primit o nouă scrisoare, înregistrată cu nr.

1814/20.04.2023, prin care reclamata a schimbat motivul neprelungirii contractului DAC în condiția privind limita de vârstă.

9. Petentul anexează memoriului înscrisuri: scrisoarea nr. 6353/13.03.2023 (referitoare la bonitatea petentului), captură foto cu răspunsul din data de 11.04.2023, scrisoarea nr. 1814/20.04.2023 (referitoare la condiția privind limita de vârstă).

10. Petentul a formulat adresa **nr. 4784/27.06.2023** și a depus la dosar copie după actul de identitate.

11. Urmare a punctului de vedere formulat de partea reclamată, prin adresa **nr. 5066/06.07.2023**, petentul a transmis concluzii scrise.

12. Astfel, petentul apreciază că, prin punctul de vedere formulat, reclamata nu face altceva decât să descrie criteriile generale după care BRD acordă credite și, la sfârșit, explică situația referitoare la memoriul adresat C.N.C.D., spunând că, având în vedere vârsta, nu poate aviza pozitiv contractarea unui card de credit.

13. Petentul menționează că nu a solicitat niciodată contractarea unui card de credit și nu a avut și nici nu are credite la BRD, petiția sa referindu-se la un card de debit pe care îl are și care vine la pachet cu un descoperit autorizat de cont, care i-a fost anulat abuziv.

14. Conform petentului, retragerea a fost explicată inițial de către bancă prin neîndeplinirea condițiilor de bonitate financiară, o explicație care în cel mai bun caz poate fi caracterizată ca fiind nedocumentată, la data respectivă fondurile sale financiare acoperind de câteva sute de ori descoperitul autorizat de cont (copie a situației financiare din data respectivă anexată).

15. Urmare a retragerii descoperitului de cont din cauza vârstei sale, petentul apreciază că a avut loc discriminarea.

Sușinerile părții reclamate

16. Partea reclamată a formulat punctul de vedere înregistrat la C.N.C.D. cu **nr. 4548/19.06.2023**, prin care și-a exprimat opinia referitoare la memoriul formulat de către petent, afirmând că nu sunt incidente dispozițiile art. 10 lit. d) din O.G. nr. 137/2000.

17. Astfel, reclamata, ca instituție de credit, susține că își desfășoară activitatea într-un cadru extrem de reglementat, revenindu-i o serie de obligații de natură prudențială și de administrare a riscurilor. BRD are răspunderea de a păstra în condiții de siguranță fondurile primite de la deponenții săi și, în acest scop, cererile de credit sunt analizate după reguli bine stabilite, în condițiile prevăzute de normele băncii și pe baza unei analize de bonitate.

18. De altfel, reclamanta susține că normele de creditare transpun în practică inclusiv prevederile Regulamentului BNR nr. 17/2012, în cadrul căruia, la art.12, se menționează că împrumutătorii stabilesc în cadrul reglementărilor proprii, în concordanță cu profilul și strategia lor de risc, categoriile de clienți eligibili pentru finanțare și procedura de clasificare a clientelei-țintă pe categorii de risc de nerambursare, fundamentat pe profilul general de risc al împrumutătorului.

19. Totodată, reclamata menționează că, la acordarea creditelor, banca trebuie să își definească categoriile de venituri eligibile iar această eligibilitate trebuie să ia în considerare caracterul de permanență și certitudine al venitului, ceea ce presupune o analiză a vârstei persoanei care, la un moment dat solicită un produs de creditare. Sub acest aspect, aceleași principii de prudențialitate și de administrare a riscului de credit impun instituțiilor de credit să se asigure cu privire la probabilitatea ca solicitantul unui credit să dispună de veniturile respective și să se încadreze în gradul de îndatorare admis pe întreaga perioadă de creditare,

cu precizarea că aceste prevederi sunt aplicabile și în situația în care termenul de rambursare al creditului depășește data de pensionare preconizată a clientului. Analiza de risc de creditare și definirea unor reguli în politicile de creditare se fac cu luarea în considerare a unor date/informații de ordin statistic ceea ce înseamnă că, pentru a respecta cerința legală cu privire la existența sursei de rambursare și respectarea gradului de îndatorare pe întreaga perioadă de creditare, pot fi relevante, printre altele, speranța de viață la nivel național și statisticile proprii ale industriei bancare cu privire la capacitatea de rambursare corelată cu vârsta împrumutaților.

20. Mai susține reclamata că stabilirea unei limite de vârstă pentru a fi eligibil la acordarea unui credit bancar este recunoscută inclusiv prin reglementările legale precum Normele de aplicare a prevederilor O.U.G. 37/2020 (moratoriul public) în care se precizează că perioada de creditare stabilită inițial în contractul de credit poate fi prelungită cu o perioadă egală cu durata suspendării obligației de plată, dar cu respectarea de către creditorii a reglementărilor interne privind încadrarea în limita de vârstă a debitorilor la terminarea contractului.

21. Prin urmare, partea reclamată susține că existența unei limite de vârstă până la care o persoană poate beneficia de un credit bancar, nu reprezintă nicidecum un criteriu de discriminare, ci o regulă de administrare a riscului de credit, existând și alte situații în care vârsta este un criteriu de eligibilitate, de exemplu, în domeniul asigurărilor de viață.

22. Totodată, conform reclamatei, dispozițiile O.G. nr. 137/2000 stabilesc faptul că o practică justificată obiectiv de un scop legitim nu poate fi considerată discriminatorie, a.î. apreciază că stabilirea unei limite de vârstă pentru a fi eligibil la acordarea unui credit bancar reprezintă o astfel de practică, justificată obiectiv.

23. În ceea ce privește situația petentului, partea reclamată precizează că pentru contractarea unui card de credit din oferta BRD, vârsta solicitantului poate fi de 75 ani și 11 luni la finalul perioadei de creditare de 48 de luni pentru cardurile de credit standard/Gold, respectiv de 36 de luni pentru cardurile de credit Platinum.

24. Astfel, având în vedere vârsta petentului (74 de ani și 3 luni), cererea sa nu a putut fi avizată pozitiv deoarece, la finalizarea celor 4 ani de valabilitate a creditului, va fi depășită vârsta maximă pe care o pot avea solicitanții unui card de credit. Acest tratament ar urma să fie aplicat oricărei persoane aflate în aceeași situație cu cea a petentului din perspectiva vârstei, existența unei limite de vârstă până la care o persoană poate beneficia de un credit bancar nereprezentând nicidecum un criteriu de discriminare, ci o regulă de administrare a riscului de credit.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

25. Prevederile legislative și jurisprudența relevante în prezenta cauză sunt următoarele:
Constituția României:

Art. 1 Statul român: „(3) *România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate. (...)*”

Art. 4 Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni „(...) (2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”

Art. 16 Egalitatea în drepturi: „(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”

O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare:

Art. 2 alin. 1: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

Art. 10: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin:

d) refuzul de a acorda un credit bancar sau de a încheia orice alt tip de contract;”

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:

Art. 14 Interzicerea discriminării: „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Principiile de analiză

26. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:

- la **situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**,
- la **situații diferite**, tratamentul juridic nu poate fi decât **diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”.

27. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă **discriminare directă** în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „criteriului protejat”.

28. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții:**

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

29. Reținând în coroborare cu speța dedusă spre soluționare definiția discriminării, astfel cum este reglementată de articolul 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul director se raportează, în ceea ce privește analiza unui act / a unei fapte care încalcă dreptul la un tratament egal, la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din O.G. nr. 137/2000. Astfel, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

Aplicarea principiilor la speță

30. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra unei posibile fapte de discriminare ca urmare a neprelungirii contractului DAC (descoperire de cont autorizată) pe criteriul limitei de vârstă.

31. Colegiul director reține că petentul s-a adresat reclamatei în vederea prelungirii contractului DAC (descoperire de cont autorizată). Urmare a solicitării petentului, în data de 13.03.2023 prin adresa înregistrată cu nr. 6365, după evaluarea bonității petentului, banca a refuzat reînnoirea limitei de credit acordate.

32. Ulterior, prin adresa nr. 1814 din data de 20.04.2023, banca a schimbat motivul refuzului cu privire la înnoirea limitei de credit astfel: *„Dorim să precizăm că la momentul încetării termenului de valabilitate, cardul se prelungește automat, în cazul îndeplinirii condițiilor de eligibilitate. Întrucât la revizuirea periodică nu a fost îndeplinită condiția privind limita de vârstă, automat a fost emisă și notificarea către dvs.”*

33. Totodată, Colegiul ia act de susținerile părții reclamate conform cărora existența unei limite de vârstă până la care o persoană poate beneficia de un credit bancar, nu reprezintă nicidecum un criteriu de discriminare, ci o regulă de administrare a riscului de credit, existând și alte situații în care vârsta este un criteriu de eligibilitate, de exemplu, în domeniul asigurărilor de viață.

34. În drept, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

35. În considerarea incidenței obiectului petiției la câmpul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat că jurisdicția exercitată de C.N.C.D. este administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principii

independenței organului care emite actul față de părțile din litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

36. Examinând conținutul petiției și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza dacă refuzul părții reclamate, cu referire directă la vârsta petentului, ar fi putut aduce atingere dreptului acestuia de a accesa un credit bancar sau de a încheia orice alt tip de contract, astfel cum prevede art. 10 lit. d) din O.G. nr. 137/2000, republicată.

37. Raportat la obiectul petiției, Colegiul constată că petentul a invocat aplicarea unui tratament mai puțin favorabil, pe criteriul limitei de vârstă în accesul la servicii bancare.

38. Prin urmare, Colegiul apreciază că măsura în discuție este, în fapt, una prohibitivă absolut, în sensul că o persoană ce nu se încadrează în limita de vârstă nu va obține finanțare indiferent de starea sa materială ori de nivelul veniturilor sale (care, spre exemplu, ar putea fi suficient pentru a asigura, în funcție de fiecare tip de credit și de perioada efectivă de creditare, restituirea sumei) sau de posibilitatea de construire a unor garanții reale sau personale. Practic, o persoană ce nu se încadrează în limita de vârstă nu beneficiază de o verificare corectă a bonității sale.

39. De altfel, Colegiul director consideră că scopul urmărit de partea reclamată ar putea fi atins și prin impunerea unor condiții mai puțin restrictive, iar nu doar prin reglementarea unor prohibitive. Spre exemplu, un astfel de scop ar putea fi atins printr-o analiză concretă a bonității persoanei în funcție de tipul de credit solicitat, prin raportare la analiza coroborată a tuturor parametrilor relevanți.

Concluzii

40. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere **refuzul expres al băncii pe criteriul limitei de vârstă**, Colegiul director constată că fapta sesizată întrunește elementele constitutive ale unei fapte de discriminare și constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 10 lit. d) din O.G. 137/2000, republicată.

În consecință, raportat la fapta de discriminare constatată, Colegiul director dispune, sancționarea părții reclamate **BRD - Groupe Societe Generale S.A.**, cu amendă contravențională în cuantum de **5 000 lei**, pe care o consideră disuasivă, efectivă și proporțională cu pericolul social al faptei săvârșite, având în vedere gravitatea faptei, criteriul care a stat la baza refuzului și societatea în cauză, care este o bancă ce ar trebui să adapteze criteriile de acordare a creditelor într-un mod echitabil și de asemenea, raportat prevederile art. 26 din O.G. nr. 137/2000 „(1) *Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.*”

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu **7 voturi pentru și o abținere** a membrilor prezenți la ședință

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Fapta sesizată întrunește elementele constitutive ale **art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 10 lit. d) din O.G. 137/2000, republicată**;
2. Aplică sancțiunea cu amendă în cuantum de 5 000 lei conform art. 26 alin. 1 din **O.G. 137/2000**, republicată, în sarcina **BRD - Groupe Societe Generale S.A.** cu sediul în mun. București, b-dul Ion Mihalache nr. 1-7, turn BRD, CUI 361579.
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la **Administrația Sector 1 a Finanțelor Publice** cu sediul central situat în Str. Caransebeș, nr.1, sector 1, București, dovada plății se va transmite către C.N.C.D. în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

GRAMA HORIA – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

POPA CLAUDIA-SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN – Membru

Red.: H.G. și A.D.

Data redactării: 03.10.2023

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

